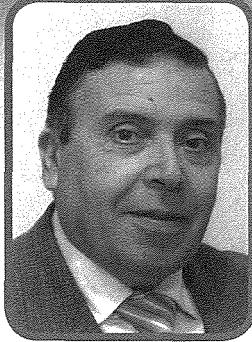

Kelinu Zammit “Ta’ Xiffa”

87 Sena minn Mewtu

minn Carmel Bianchi

Hafna huma tal-fehma li festa bla nar, hi festa mejta. Il-logħob tan-nar, kemm tal-art kif ukoll tal-ajru, jagħti ħajja lill-festa. Iżda qatt ghaddielna minn mohħna, kemm dawn in-nies, ipoġġu hajjithom fil-periklu biex jagħtu gost u jpaxxu lil dawk li jħobbu n-nar?

U proprju llum, se nfakkru wieħed mill-vittmi ta’ diżgrazzja tan-nar li seħħet 87 sena ilu.

Min jaf kemm-il darba aħna l-Qormin, waqt waħda mill-mixjet li nagħmlu minn Fuq Tal-Blat u nibqgħu sejrin lejn in-niċċa ta’ San Ģwakkin, naraw salib bl-annu 1924 ingastat fil-hajt tas-sejjieħ. Ma tidher ebda kitba oħra. Madwar dan is-salib, hemm żewġ palmiet u kuruna tar-rand, imdawra mas-salib u l-palm. Min jaf kemm-il darba saret il-mistoqsija, *din il-lapida ta’ min hi?* Biex ma ntawwalx ghax l-ispażju huwa limitat, nghidilkom li dik il-lapida tfakkar id-diżgrazzja ta’ Kelinu Zammit li ġrat nhar is-27 ta’ April, 1924. Ghadni niftakar, kont rajt lill-Kan. Mikiel Zammit jiżbogħ din il-kapida li llum tinsab fil-post fejn jinhadem in-nar.

Kelinu Zammit twieled nhar il-Hamis 6 ta’ Mejju 1897. Kien l-ghaxar wild tal-Qormi Salvu Zammit, *Ta’Xiffa*. Ommu kien jisimha Kristina mwielda Camilleri, *Tal-Qamħa* miż-Żurrieq. Kelinu kien skarpan.

Dari l-festa ta’ San ġorg kienet issir nhar it-23 ta’ April. Imma billi fis-sena 1924 l-Għid il-Kbir kien nhar l-20 ta’ April, il-festa ma setgħetx issir nhar it-23 ta’ April. Kellha tgħaddi l-Ottava kollha tal-Ġhid. Allura l-festa ta’ San ġorg fis-sena 1924 kellha ssir it-Tnejn 28 ta’ April.

Il-Hadd 27 ta’ April, lejlet il-festa ta’ San ġorg, kif ukoll għadha d-drawwa sa’ llum, issir il-quddiesa tat-*Te Deum* bħala radd il-hajr lil Alla, għat-tlett ijiem tat-Tridu. Dawk kollha akkaniti, li jaħdmu n-nar, u fil-vini tagħhom hemm jiġri demm ġorġjan, bl-akbar heġġa fihom, kien jaħarqu l-murtali.

Iżda ġara dakħar, kien madwar id-9.30 ta’ filghodu, Kelinu *Ta’ Xiffa*, milli jidher ma kienx induna li wieħed miż-żewġ murtali li kelli ppressati fil-kanna kien għadu ma hadlux. Ma ndunax li kien għadu ma telax. Tqarraq... ried jaċċerta ruħu u mar jittawwal fil-kanna. Hin bla waqt tela’ l-murtali u hadlu f’wiċċu... u qatlu!

Din l-ahbar ġabett niket kbir f’Hal Qormi. Il-katavru ta’ Kelinu minnufiñ haduh fl-Isptar Centrali tal-Furjana (fejn illum hemm il-Kwartieri Ġenerali tal-Pulizija). Il-familja ta’ Kelinu dehrilhom li l-mewt traġika ta’ huhom ma kellhiex għalfejn twaqqaf u tisfratta l-festa.

Il-Kumitat Festi Esterni tlaqqa’ f’seduta straordinarja dakħar ta’ Jum il-Festa t-Tnejn, biex jorganizzaw ghall-ghada t-Tlieta 29 ta’ April, il-funeral. Dawn qalu bejniethom x’kellu jsir:

1. Il-Kumitat Festi Esterni kien se jidhol minn rajh għall-ispejjeż kollha tal-funeral, biex il-familja ma tithallieb tbatu u titgħabba iż-żejjed milli bin-niket tal-lutту;

- Permezz ta' cirkolari kien se jistiednu jieħdu sehem fil-Korteo Funebri rappreżentanti tal-baned kollha li kienu għadhom kemm ġew idoqqu fil-jiem tal-festa; u l-funeral kien se jibda tiela' minn hdejn il-knisja l-qadima ta' San Bastjan għal Triq il-Vitorja sal-Knisja Parrokkjali ta' San Ĝorġ, fejn kellu jsir it-talb u fejn kienet se ssir ukoll id-difna mill-oqbra tal-komun.

Kollox kien sar kif kien ippjanat. Hal Qormi hareġ bi ħġaru jagħti l-ahħar tislima lil dan huna Kelinu. Irġiel lebsin gala bil-kpiepel tat-trizza, igorru l-kuruni. Mal-ġnub tat-triq dehru n-nisa bl-ghonienel u l-irġiel bis-sidrija u l-beritta.

Kelinu Zammit indifien fil-Knisja Parrokkjali ta' San Ĝorġ nhar it-Tlieta 29 ta' April 1924 fil-korsija l-kbira tan-nofs fil-qabar nru. 57.

Referenza:

Kan. Ĝwakkin Schembri *Leħen Hal Qormi*, Ĝunju 1994.

CHRIS CIANCIO PHOTOGRAPHY

86, Villambrosa Street,
Hamrun HMR 1127

Tel: 2124 0304
Mob: 9944 4040, 7924 0304

email: info@chrisciancio.com

www.chrisciancio.com

